

Sygdommene er en trussel mod dyrenes velfærd!

Grise med svinepest

Hvad er vigtigt for et stærkt beredskab - set fra en laboratoriedyrlæges indfaldsvinkel?

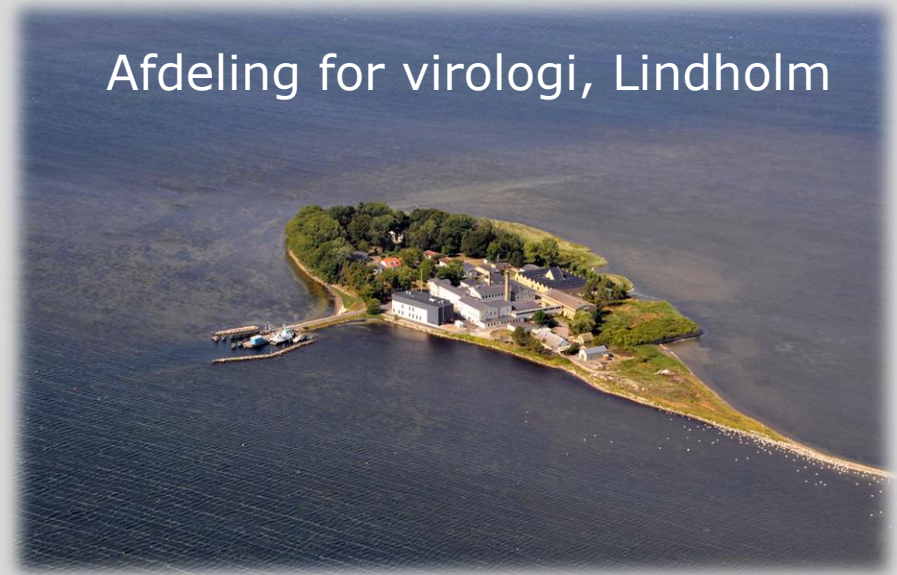
Seniorforsker, dyrlæge Jens Nielsen

$$P_{RG} = \frac{AP+Sp-1}{Se+Sp-1} \int_a^b \epsilon \Theta + \Omega \int \delta e^{i\pi} = \{2.7182818284\}$$

∞ χ^2 Σ $!$ \gg \approx

Siden **1979** arbejdet med

bl.a. mund-og klovesyge,
svinepest, rabies, Aujeszky's
sygdom.

Ikke mund- og klovesyge i Danmark siden **1970**

Er det nødvendigt med så omfattende et
laboratorieberedskab?

Det var alligevel Mund- og Klovesyge

Det halve Fyn spærret af efter afsløring af den frygtede kvægsmitte i Gudbjerg, hvor en besætning på 66 dyr måtte aflives

Af Erik Jensen

Foto:
Hans Sturesson

Kvægsmitte på 66 dyr hos Karen og Erik Bøghave, Brønderupvej 10 i Gudbjerg, blev i går aflivet og begravet i et kæmpelid ikke langt fra gården, kun halvanden time efter at Statens veterinærinstitut for Virusforskning, Lånholm, med sikkerhed slog fast, at dyrene havde Mund- og Klovesyge.

Når kvædsyge Knud Thorup, Årup, torsdag morgen over for Fyns Amts Avis slag fast, at det ikke var M & K, skyldt det, at biologisk materiale fra besætningen, der var sendt til undersøgelse på Lånholm, først på et meget sent tidspunkt gav positive udsig-

ninger med Klovesyge.

Første rapport beroligende

Knud Thorup - Quidag var jeg sammen med veterinærspæktter Melgaard, Jøhn, ude for at se på besætningen. Vi fik en overraskende sen, at det var M & K og tog prøver, som resultatet blev sendt til Lånholm. Først på aftenen og læn tidligt torsdag morgen fik jeg at vide, at prøverne så ud til at være negative. Derfor udtalte jeg mig som jeg gjorde. Først op på formiddagen begreb det biologiske materiale at give positive udsig, og kl. 14, blev diagnosen mistet.

Aflivning varede 1 1/2 time

Der blev straks foretaget en omfattende desinficering af ejendommen, og kl. 16 begreb man at kvædsyge, efterhånden som de sidste dyr var vurderet af særlige veterinærmedlemmer. Først ved middagstid i aften var de sidste dyr aflivet. Køer og lam blev trasket ud til graven og skudt. Men en række ungkyr måtte aflives i stalden og staldet ud til graven.

Straks efter at udbruddet af den frygtede og ubyre mutismiske sygdom var sikret fast, beordrede veterinærmedlemmer Erik Stougaard øverst og i læstager-

ADGANG FORBUDT - Ingen kan være i berøring med dyr i Brønderupvej 10 efter afsløringen af kvægsmitte.

sestaterne omfattende et område fra syd for Høstebrohusen i nord til vest for

Der var dybtre minner og intense forhandlinger, da man skulle i gang med det ubehagelige job at skyde 66 dyr. I midten kvædsyge Knud Thorup.

ninger med Klovesyge.

Frygt for udlands-handel

Udbruddet af M & K kan få alvorlige handelspolitiske konsekvenser for dansk landbrug, og reaktioner fra Sverige og Norge er allerede kommet i form af importforbud for stædder fra Danmark.

Hårdt slag for familien

For familien Bøghave er udbruddet et hårdt slag. De har gået i 19 år og arbejdet en god besætning, som næsten udelukkende bestod af dyr af sorten Dansk Malkekræ med en enkelt rød mellem.

Vi kunne ikke forestille os, det det kunne være M & K. Fra starten virkede sygdommen som influenza, siger Karen Bøghave til Fyns Amts Avis. Efter et par bekvagde dage skabte sygdommen sig til at døde af alle bekvagde meget grundigt. Her iaget stilling til, om I skal leve ex kvægsmitte ind igen?

«Nej, nu skal vi lige komme over det her. Vi får jo nok en erstatning, men det er alligevel svært. Det er resultaterne af mange års arbejde, der er borte med et slag.

Hele det røde område på Fyns-kortet er erklæret som »tagtagesdistrikt«.

Fugletræk kan være årsagen

BRØNDERUP: Det må betragtes som overvejende sandsynligt, at Mund- og Klovesygen er bragt til Fyns af trædgale sydfrø.

Det siger dyrlæge Niels Bøch fra Landbrugsministeriets M & K-vaccinations- og bane tværsen af den dyrlæge, der først fik mistanke om sygdommen, Klaus Færre Madsen, Brønderup. Han siger at tidligere »selvudbrud« er sket på gårde i nærheden af en skov. Det samme er tilfældet i Brønderup.

Dyrlæge Niels Bøch - Sygdommen fremkaldes af et af de mindste vira, man kender. Det måler kun en tyve- milliondel af en millimeter i diameter, og det kan holde sig svævende

i luften meget lang tid. Men kan bæres så, det er bragt hertil af en fugletræk, men det er mere sandsynligt, at det er kommet med en trædgale, en stær eller en vild.

Disse fugle kommer hertil fra det sydlige Europa, og man skal helst til Sydafrika, Italien og Spanien for at finde M-K-virus for øjeblikket, siger han. Klaus Færre Madsen fortæller, at han blev tilkaldt til besætningen mandag, fordi nogle af ungkyrnes tilsvulmede havde influenza og ikke ville spise. Først, endes formiddag kunne der konstateres virus forandringer i munden på de angrebne dyr. Så konstaterede Klaus Madsen om-

gående kvædsyge Knud Thorup.

Kvædsygen oplyser, at der sandsynligvis ikke bliver tale om at vandre med sygdommen. Da der i 1959 udbrød et endelidende i Nordjylland, fik man mistanke om, at det kunne være viruset, som blev bragt til Danmark med skovtræ. Dyrene blev begravet i et stort hul ved ejendommen, som kommunistagener Jørgen Ederesen, Odense kommune, havde skabt under ledelse af Mellevens regier. De begravede dyr skal have mindst 130 centner over sig, men man skal samtidig ikke grave så dybt, at man kan komme i berøring med grundvand.

et var alligevel Mund- og Klovesyge

Det halve Fyn spærret af efter afsløring af den frygtede kvægsmitte i Gudbjerg, hvor en besætning på 66 dyr måtte aflives

Kvægbesætningen på 66 dyr hos Karen og Erik Bøgehave, Brændstrupvej 10 i Gudbjerg, blev i går aflivet og begravet i et kæmpehul ikke langt fra gården, kun halvanden time efter at Statens veterinære institut for Virusforskning, Lindholm, med sikkerhed slog fast, at dyrene havde Mund- og Klovesyge.

ADGANG FORBUDT - lepen kan være i tvivl om, at gården i Brændskov er afspærret for svedkommende.

Når kredsløgene Knud Thorup, Arns forlæg morgen avis for Fyens Avis, så siges, at det ikke var M & K, skildet, at biologisk materiale fra besætningen, der var sendt til undersøgelse på Lindholm, først på et meget sent tidspunkt gav positive udslag.

Første rapport beroligende

Knud Thorup - Onsdag var jeg sammen med veterinærinspektør Madsen, Arns, ude for at se på besætningen. Vi fik en svar tilkendegivelse om, at det var M & K og tog prøver, som allerede blev sendt til Lindholm. Først på aftenen og igen tidligt torsdag morgen fik jeg et visit, at prøverne så ud til at være negative.

assistent omfattende et område fra syd for Hølstenshøvn i nord til vest for Hinge og til Brøndhørg i Syd, med strenge restriktioner for færdsel i besæt-

Dertil udtalte jeg mig som jeg gjorde. Først på torsdagsmorgen begyndte det biologiske materiale at give positive udslag, og kl. 14, blev diagnosen stillet.

Aflivning varede 1 1/2 time

Der blev straks foretaget omfattende politiforberedelse af ejendommen, og kl. 16 begyndte man at grave cirrene, efterhånden som de enkelte dyr var vurderet af svuldlige vurderingsmand. Først ved 18-tiden i aften var de sidste dyr aflivet. Køer og søer blev brændt ud til graven og skaldt ben og søer blev brugt til at aflive i stalden og slædes ud til graven.

Der var dybtre miner og intense forhandlinger, da man skulle i gang med det ubehagelige job at skyde 66 dyr. I midten kredsløge Knud Thorup.

ninger med klovesygende dyr.

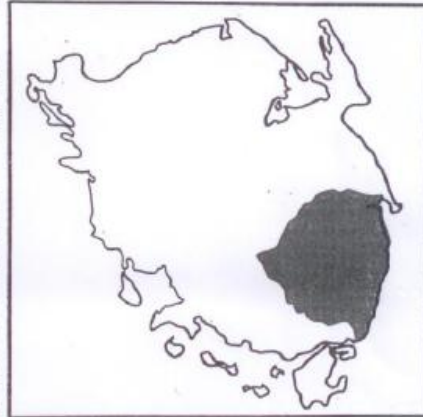
Frygt for udlands-handel

Udbruddet af M & K kan få alvorlige handelspolitiske konsekvenser for danske landbrug, og reaktioner fra Sverige og Norge er allerede kommet i form af importforbud for stæds fra Danmark.

Hårdt slag for familien For familien Bøgehave er udbruddet et hårdt slag. De har gården i 18 år og oparbejdet en god besætning, som næppe udelukkende bestod af dyr af sorttoget Dansk Milkcrem med en enkelt rød kvædder.

- Vi kunne ikke forestille os, det det kunne være M & K. Fra starten vidste sygekommissær Knud Thorup, at det var M & K. Fra starten vidste sygekommissær Knud Thorup, at det var M & K. Fra starten vidste sygekommissær Knud Thorup, at det var M & K.

- Her i landet er der ingen, der har haft en besætning ind før. - Nej, nu skal vi lige komme over det her. Vi har nok en erstatning, men det er alligevel svært. Det er resultatet af mange års arbejde, der er fjernet med et slag.

Heri det røde område på Fynskortet er erklæret som vragtogsledetrakt.

Fugletræk kan være årsagen

BRÆNDEKUP. Det må betragtes som overvejende sandsynligt, at Mand- og Klovesyge er bragt til Øst-Fyn af trædfugle dyrt.

Det siger dyrlæge Niels Bech fra Landbrugsmi- storværet M. & K.-vaccinaud- valg, og hans teori støttes af den dyrlæge, der først fik mistanke om sygdommen, Klaus Færns Madsen, Kvernstrup. Han siger at tidligere enebudbrød er sket på gårde i nærheden af en skov. Det samme er tilfældet i Brændskov.

Dyrlæge Niels Bech - Sygekommissær Knud Thorup fremkaldte af et af de mistede vira, man kendte. Det måler kun en tyve- milliliterdel af en milliliter i diameter, og det kan holde sig i værende

gløden i meget lang tid. Man kan tænke sig, det er bragt hertil af en rødvild, men det er mere sandsynligt, at det er kommet med trædfugle, en stær eller en vild. Disse fugle kommer hertil fra det sydlige Europa, og man skal borte til Sydfrankrig, Italien og Spanien for at finde M.K.- virus for stæddet, siger han.

Klaus Færns Madsen fore- talter, at han blev tilkaldt til besætningen mandag. Først nogle af sygdoms- tilfældene havde ir- flørens og ikke ville gå. Først onsdag formåede lousne der konstateres vire forandringer i muskel- på- de angrebene dyr. Så kon- staterede Klaus Madsen on-

gende kredsløge Knud Thorup. Kredsløgekommissær Knud Thorup, at det sandsynligt ikke bliver tale om et svæbne med sygdommen. Da der i 1970 udbrød et enkelt tilfælde i Nordjylland, fik man mistanke om, at det kunne skyldes vaccination af dyr i forbindelse med import.

Dyrene blev begravet i et stort hul ved ejendommen, som kommuningeniør Jørgen Kurbensen, Gulme kom- mune, havde skat under ledelse af Madsens regler. De begravte dyr skal have mindst 1,50 cm jord over sig, men man må samtidig ikke grave så dybt, at man kan komme i berø- ring med grundvand.

Af Erik Jensen

Foto: Hans Sturesson

Udbruddet begrænset til mindre end 30 besætninger!!!

Hvordan?

1. Godt beredskab i "marken"
2. Den nødvendige ekspertise og kapacitet i laboratoriet var stede
3. Tæt samarbejde mellem alle parter
4. Men -

"Det hele vælter"

Mange år imellem udbrud.

England

Svinepest i 1986 og så igen i 2000, altså 14 år!

Sen diagnose – PCV2/PMWS?

Mund- og klove syge i 1967 - igen i 2001, altså 24 år!

Sen diagnose – Ingen troede på det!!!

Syge grise på slagteri mandag – diagnose først onsdag

Tro aldrig, at det *IKKE* kan ske igen!

Hvad er vigtigt for et stærkt beredskab?

- Mistanker om udbrud af smitsom sygdom

- Udbrud af smitsom sygdom

Danish Crown i Horsens

Ca. 100.000 svin om ugen

Mistanke om svinepest!

Hvad er vigtigt?

ER det svinepest?

Få timer har stor betydning

– ophæve restriktioner eller gå i gang med at begrænse udbruddet

1. Kort transportvej til Laboratoriet
2. Hurtig laboratorieanalyse
3. Ekspertise og kapacitet
4. Tæt kommunikation

Udbrud af svinepest i Holland i 1997-1998

429 udbrud og ca. 2 mill grise blev slagtet

Spredning af sygdommen til Italien og Spanien

Hvordan gik det så galt?

"Tro aldrig, at det IKKE kan ske igen"?

Ca. 6 uger fra sygdommen kom til Holland til laboratoriediagnose blev stillet

➡ 39 besætninger smittede, før man opdagede, det var svinepest

Hvad kan DK gøre for at undgå lignende situation?

Bevar fokus på sygdommene!

Tro aldrig, at det *IKKE* kan ske igen!

1. *Mulighed for at lave stordyrforsøg*

- Hvordan opfører sygdommene sig i danske dyr?
- *Undervisning* af dyrlæger, teori og praksis
- *Forskningsbaseret* rådgivning af myndigheder
- *Sikre* løbende opdatering og forbedring af de diagnostiske
 - *Rutine* giver "RO" under udbrud

2. *Intensivere overvågning*

- Øget undersøgelse af dyr, hvor sygdoms- eller dødsårsagen er uklar

Omfattende laboratorieundersøgelser ved udbrud

Svinepestudbruddet i Holland i 1997-1998:

2,3 millioner prøver indsendt til laboratoriet

Hvad kan DK gøre?

Sikre den fornødne

- *ekspertise,*
- *rutine* og
- *kapacitet* (laboratoriepersonale, plads og apparatur)

Et stærkt dansk beredskab!

- Hurtig og sikker diagnostik
- Kan lave stordyr forsøg
- At vi har den nødvendige ekspertise og kapacitet
- Øget overvågning af problembesætninger
- "Tro aldrig, at det *IKKE* kan ske igen"

Spin-off ved beredskab over for de "store", alvorlige smitsomme husdyrsygdomme

Vi er KLAR til at håndtere nye sygdomme, der kommer til DK

- **Svineinfluenza (1981)**
- **Sælpest (1988)**
- **PRRS (1992)**
- **PMWS (2000)**
- **Fugleinfluenza (2006)**
- **Bluetongue (2007)**
- **Pandemisk H1N1 influenza i svin (2010)**
- **Schmallenberg virus (2012)**
- **Sygdomme i fisk**

Nye udfordringer? Zoonoser med smitte mellem mennesker og dyr.